1. ΜΗ ΕΙΡΗΝΗ ΜΗ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ
Ημ. Έκδοσης: . . .03/01/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/01/2022
Σελίδα: 15

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - http://www.innews.gr

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

«Μη ειρήνη - μη πόλεμος» στα Ελληνοτουρκικά

Το 2022 μπήκε με λιγότερη μεν όξυνση στο πεδίο αλλά με δύο εξόχως δυσοίωνες εξελίξεις στα ελληνοτουρκικά: πρώτον, η (έωλη) διασύνδεση που κάνει η Αγκυρα ανάμεσα στην αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Αν. Αιγαίου και στην ελληνική κυριαρχία τους και δεύτερον, οι πολύ πρόσφατες διακηρύξεις ότι (δήθεν) η Ελλάδα ετοιμάζει... πόλεμο εναντίον της Τουρκίας! Ως εάν να προετοιμάζει κάποιο έδαφος.

Εδώ και πενήντα χρόνια περίπου, Ελλάδα και Τουρκία βρίσκονται στη γκρίζα ζώνη της «μη ειρήνης και μη πολέμου». Σε ένταση. Η ένταση συνιστά διαρκές φαινόμενο που ενίοτε φθάνει στα όρια της θερμής σύγκρουσης χωρίς όμως να καταλήγει – ευτυχώς – σε κάτι περισσότερο. Την τελευταία στιγμή με επέμβαση τρίτων ή της λογικής «τα πράγματα συγκρατούνται». Επιστρέφουν σε μια κατάσταση (φαινομενικής) ηρεμίας για περιορισμένο διάστημα για να ξαναεπιστρέψουν στην ένταση και κλιμάκωση έπειτα από λίγο. Στην κατάσταση της «μη ειρήνης» δηλαδή. Η εμπειρία των εντάσεων του 2020, η αποκλιμάκωση που επήλθε και η επιστροφή στην τοξική ένταση που ακολούθησε είναι εξόχως χαρακτηριστική του συνδρόμου «μη ειρήνης, μη πολέμου». Αυτή η εναλλαγή έχει συμβεί και άλλες φορές στο παρελθόν (1976, 1987, 1996). Βέβαια το σύνδρομο της «μη ειρήνης» φαίνεται ότι έχει καταστεί ένα γενικευμένο φαινόμενο στις διεθνείς σχέσεις όπως δείχνει ο Mark Leonard στο βιβλίο του «Η Εποχή της Μη Ειρήνης» (M. Leonard, «*The Age of Unpeace, How Connectivity Causes Conflict*», London, Bantam Press, 2021).

Στην περίπτωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, το σύνδρομο «μη ειρήνης, μη πολέμου» επικρατεί εδώ και πενήντα χρόνια για μάλλον διαφορετικούς λόγους. Γιατί καμιά πλευρά, ούτε Ελλάδα ούτε Τουρκία, δεν θέλει να επιβάλει την άποψή της με τη βία, έστω κι αν η Τουρκία την απειλεί ανοιχτά (casus belli). Ετσι δεν προχωρούν και σε σταθερή υλοποίηση των θέσεών τους (ή των δικαίων τους όπως διατείνονται). Η Αθήνα π.χ. εδώ και πάνω από είκοσι πέντε χρόνια από την επικύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσα/UNCLOS από την Ελλάδα, ενώ διακηρύσσει το (μονομερές) κυριαρχικό της δικαίωμα να επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στα δώδεκα μίλια, παρά ταύτα δεν το πράττει. Ο «μη πόλεμος» (η φράση χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από τον Ανδρέα Παπανδρέου το 1987 για να περιγράψει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις) επικρατεί καθώς το κόστος ενός πολέμου κρίνεται τελικά ως ολέθριο και από τις δύο πλευρές. Γι' αυτό (και με βάση τα γνωστά δεδομένα) το πιθανότερο σενάριο είναι ότι σε πολεμική σύγκρουση ως αποτέλεσμα σχεδιασμού να μην πάνε οι δύο χώρες. Μπορεί όμως σε μια κατάσταση «μη ειρήνης, μη πολέμου» να καταλήξουμε σε πολεμική σύγκρουση ως αποτέλεσμα ατυχήματος ή επικοινωνιακού κενού/breakdown. Μια κατάσταση διαρκούς έντασης μπορεί να εκραγεί σε σύγκρουση σε εντελώς απρόβλεπτη στιγμή. Από την άλλη μεριά, η κατάσταση αυτή επιτρέπει στην Τουρκία να διευρύνει την agenda των διεκδικήσεών της, να εργαλειοποιεί το Μεταναστευτικό, ενώ το οικονομικό κόστος της «μη ειρήνης» να διευρύνεται με μεταξύ άλλων αύξηση των στρατιωτικών δαπανών. Παράλληλα καταγράφεται επικίνδυνη «ρουτινοποίηση των προβλημάτων» ως εάν να μη συμβαίνει τίποτα.

Για να αποφύγουμε όλα αυτά τα δυσάρεστα, μία στρατηγική υπάρχει: να περάσουμε από τη «μη ειρήνη» στην ειρήνη. Με το άνοιγμα σοβαρής διαδικασίας για την επίλυση των προβλημάτων πριν καταλήξουμε σε κάποιο κακό σενάριο. Το σύνδρομο «μη ειρήνη, μη πόλεμος» φαίνεται φθάνει στα όριά του.

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης είναι πρώην πρεσβευτής - σύμβουλος του ΥΠΕΞ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του FEPS και του ΕΛΙΑΜΕΠ. Από τις εκδόσεις Θεμέλιο κυκλοφορεί το τελευταίο βιβλίο του Επιτεύγματα και Στρατηγικά Λάθη της Εξωτερικής Πολιτικής της Μεταπολίτευσης.